

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 224/2012-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. augusta 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti spoločnosti D., s. r. o., Š., zastúpenej advokátkou JUDr. H. B., T., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 11/2007 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti D., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 11/2007 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Spoločnosti D., s. r. o., **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume 1500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** uhradiť spoločnosti D., s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 323,50 € (slovom trisdvadsaťtri eur a päťdesiat centov) na

účet jej právnej zástupkyne JUDr. H. B. v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. januára 2012 doručená sťažnosť spoločnosti D., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 11/2007.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že konanie pred okresným súdom začalo 28. mája 2007 podaním žaloby o zaplatenie nákladov, ktoré je nájomca oprávnený požadovať po skončení nájmu v sume 7 967 944 Sk (264 487,29 €) voči žalovanému M. B. (ďalej len „žalovaný“). Do podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo podľa tvrdení sťažovateľky vo veci uskutočnené ani jedno pojednávanie, okresný súd koná neefektívne a so zbytočnými prietahmi.

3. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jej základného práva priznaného čl. 48 ods. 2 ústavy, prikáže okresnému súdu vo veci sp. zn. 26 C 11/2007 konať bez zbytočných prietáhov, prizná jej primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € a náhradu trov právneho zastúpenia advokátkou v sume 323,50 €.

4. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky prijal na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 224/2012-19 zo 16. mája 2012 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“). Keďže obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd sťažnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde prerokoval na neverejnom pojednávaní.

5. Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu podal vyjadrenie k sťažnosti sp. zn. Spr 3480/2012 zo 16. júla 2012, v ktorom sa vyjadril výlučne k obdobiu roka 2012, kde okrem iného uviedol: „*K veci uvádzam, že JUDr. K. je vo veci zákonnou sudkyňou od dňa 01. 02. 2012 na základe dodatku k Rozvrhu práce č. 1/2012. Dňa 26. 04. 2012 zákonná sudkyňa vo veci vytýčila termín pojednávania na deň 29. 06. 2012. V období od 02. 05. 2012 do polovice júna 2012 sa spisový materiál nachádzal na Ústavnom súde SR. Dňa 29. 06. 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli vypočutí účastníci konania, vykonané ďalšie potrebné dokazovanie oboznámením listín a rozhodnuté vo veci rozsudkom. Nakoľko súd dospel k právnemu záveru, že navrhovateľ nepreukázal svoj nárok voči odporcovi, čo do právneho dôvodu, zamietol vykonanie navrhovaného dokazovania ohľadom uplatnenej výšky škody.*

V prípade, že Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje, že bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, aby bolo vzaté do úvahy, že zákonná sudkyňa subjektívnym konaním nezavinila vznik prieťahov v konaní. S poukazom na uvedené objektívne dôvody, za ktorých došlo k prieťahu v konaní, prosím Ústavný súd Slovenskej republiky, aby uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy a nepriznal mu finančné zadosťučinenie v plnej výške.

Konečné rozhodnutie ponechávam na zváženie Ústavnému súdu Slovenskej republiky.“

II.

6. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý ma právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97 a ďalšie).

8. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (a), správanie účastníka súdneho konania (b) a postup samotného súdu (c). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj s'ťažnosť s'ťažovateľky.

a) Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom posudzovaného konania vedeného okresným súdom je konanie o návrhu s'ťažovateľky doručenom okresnému súdu 28. mája 2007, ktorým sa domáha zaplata sumy 264 487,28 € s prísl. z titulu úhrady nákladov, ktoré vynaložila na rekonštrukciu predmetu nájmu. Žaloby tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

b) Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v posudzovanom konaní vedenom okresným súdom nezistil žiadne okolnosti, ktorými by s'ťažovateľka mohla prispieť k vzniku priet'ahov v posudzovanom konaní. S'ťažovateľka je zastúpená právnym zástupcom, v primeraných lehotách reagovala na výzvy okresného súdu, svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní náležite ospravedlnila a plynulého priebehu konania sa domáhala aj podaním s'ťažnosti predsedníčke okresného súdu.

c) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd sa oboznámil s doterajším priebehom konania vedeného okresným súdom zo spisu vedeného pod sp. zn. 26 C 11/2007, ktorý bol zapožičaný ústavnému súdu, a jeho preštudovaním zistil, že konanie na okresnom súde začalo 28. mája 2007 na základe

žaloby podanej sťažovateľkou ako navrhovateľkou na zaplatenie sumy 7 967 944 Sk (264 487,28 €) ako úhrady nákladov, ktoré vynaložila na rekonštrukciu predmetu nájmu.

V priebehu roka 2007 okresný súd vyzval sťažovateľku na špecifikáciu požadovaných úrokov z omeškania a doplatenie súdneho poplatku (7. júna 2007), vyzval žalovaného na vyjadrenie k návrhu na vydanie predbežného opatrenia (20. júla 2007), uznesením návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol (31. októbra 2007), vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na vydanie predbežného opatrenia, za odvolanie proti zamietajúcemu uzneseniu a vyzval žalovaného, aby zaujal stanovisko k odvolaniu sťažovateľky (3. decembra 2007).

V období od 12. februára 2008 do 19. júna 2009 sa spis nachádzal na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). Prieťahy v konaní krajského súdu sťažovateľka nenamietala.

V roku 2009 uložil okresný súd povinnosť žalovanému vyjadriť sa k žalobnému návrhu (27. novembra 2009). Po jeho predložení (23. decembra 2009) okresný súd do októbra 2010 nevykonal vo veci žiadne úkony, následne uznesením (21. decembra 2010) priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov. V roku 2011 nariadil viacero pojednávaní (na 19. máj 2011, 22. september 2011 a 6. december 2011), z ktorých sa ani jedno neuskutočnilo, a to pre ospravedlnenie účastníkov konania z dôvodu zmeny rozvrhu práce, resp. nevykázanie doručenia predvolania účastníkom konania). Pojednávanie nariadené na 31. január 2012 bolo odročené na neurčito. Do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu (12. januára 2012) nebolo vo veci uskutočnené ani jedno pojednávanie. Následne, ako to vyplýva z vyjadrenia okresného súdu, sa pojednávanie uskutočnilo 29. júna 2012, na ktorom boli vypočutí účastníci konania, vykonané dokazovanie oboznámením listín a rozsudkom vo veci rozhodnuté.

Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom konaní okresného súdu, ktoré trvá viac ako 5 rokov a nie je právoplatne skončené, došlo k viacerým pochybeniam. Okresný súd na návrh sťažovateľky nevydal predbežné opatrenie v súlade s ustanoveniami Občianskeho

súdneho poriadku (o návrhu podanom 17. júla 2007 okresný súd rozhodol 31. októbra 2007), v konaní je možné ustáliť dlhšie obdobie nečinnosti okresného súdu (od 27. novembra 2009 do 18. októbra 2010) a jeho neefektívnu činnosť (oneskorené zasielanie výziev účastníkom konania, postupnosť vo vybavovaní návrhov a odročovanie pojednávaní).

10. S ohľadom na uvedené skutočnosti nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú, a preto ústavný súd dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľky bolo porušené.

III.

11. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto tieto práva alebo slobody porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd od príkazu okresnému súdu vo veci konať bez prieťahov upustil, keďže podľa zistení ústavného súdu okresný súd na pojednávaní uskutočnenom 29. júna 2012 vo veci rozhodol rozsudkom.

12. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťúčinenia v sume 3 500 €, a to z dôvodu, že právna neistota, v ktorej sa nachádza, jej spôsobila materiálnu ujmu, keďže prostriedky investované do zhodnotenia prenajatej nehnuteľnosti, ktorých vymoženie je predmetom sporu (v ktorom dochádza k priet'ahom v konaní), spôsobili jej platobnú neschopnosť a problémy v podnikaní.

Cieľom primeraného finančného zadosťúčinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťúčinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťúčinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťúčinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťúčinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení sumy finančného zadosťúčinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu posudzovaného súdneho konania a jeho priebeh a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých priet'ahoch v posudzovanom konaní.

13. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Ústavný súd priznal sťažovateľke podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za úkony právnej služby vykonané v roku 2012, tak ako ich vyčíslila vo faktúre č. 2012001 z 9. januára 2012 v sume 323,50 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie veci a spísanie sťažnosti) vrátane režijného paušálu a zvýšenej o DPH. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

14. Na základe všetkých uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

15. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2012